

Bu alışma, 5–9 Eylöl 2012 tarihleri arasında İzmır Karaburun’da dzenlenen

“**kapitalizmin kısılcında doğa – toplum – teknoloji**” temalı

7. Karaburun Bilim Kongresi’nde sunulmak üzere hazırlanmıştır.

Kongre sırasında bildiriyi dinleyenlerin önceden okumuş olarak tartışmalara katılabilmesi için bu formatta web sitemizde yayımlanmıştır.

Atıfta bulunabilmek için yazar(lar)ın iznine başvurmanızı rica ederiz.

Karaburun Bilim Kongresi Dzenleme Kurulu

26.08.2012

Ebru Arıcan

Beyşehir Gölü Milli Parkı ve Bölge Halkının Gündelik Hayat Pratikleri

Giriş

Toplum ve doğanın yanyanalığı, Batı'da en yüksek noktasına 19. yüzyılda erişmiştir. Doğa kontrol altına alınmaya ihtiyaç duyan bir alan olarak görülmeye başlanmış ve diğer türlerden üstün kabul edilen insanoğlu tarafından sınırsız, verili, özgürce kullanılabilir bir kaynak olarak kabul edilmiştir. Ancak doğa yetmişlerde değişim süreci içine girdiğinde, 1960 ve 1970'lerdeki çevre hareketleriyle birlikte kapitalist aktörler, doğal kaynakların sınırsızlığı konusunda o kadar da emin olmamaya başlamıştır. Doğa kapitalizm için, ekonomik mutlak bir büyüme alanı olarak sınırları o kadar da açık bir alan değildi artık.

1970'lerin başlarında doruk noktasına ulaşan sömürsüzleştirme, çevre hareketleri ve petrol krizinin dayattığı sınırların ardından, kapitalist sistem altında sınırları belirlenen doğa yeniden çalışılmaya başlanmıştır. Doğanın zamanı ve mekânı geri alınamaz biçimde değişmiştir. Bu değişim süreci, doğanın bir biriktirme stratejisine dönüşmesiyle daha da hızlanmıştır. Kuşkusuz çevrenin ve insanın sömürsü devam etmiştir ancak doğanın kapitalizm altında yeniden üretimi, farklı bir mekânsallığı ve zamansallığı da temsil etmeye başlamıştır. Marksist ve eko-feminist kuramcılar doğa ve insan sömürsü arasındaki silsileleri ortaya koyup analiz ederken, bir biriktirme stratejisi olarak doğa nosyonu, sermayenin doğa üzerindeki çıkarları için daha geniş ve değiştirilmiş bir alanı beraberinde getirmiştir. İlk olarak, doğa gelecek için bir yatırım halini almıştır. İkinci olarak, bu yatırımı garanti altına almak için doğa metalaştırılmış ve özelleştirilmiştir. Son olarak da, sermayenin doğaya erişim araçları artık sömürgecilik, koruyucu-korunan ilişkileriyle garanti altına alınmamaya başlamış; doğayı ve çevreyi kontrol altına alma kanalları ve araçları yeniden biçimlendirilmiştir. Birbiriyle bağlantılı üç pratiğin de, bir biriktirme stratejisi olarak doğanın yeniden üretimiyle ilişkili olduğunu söylemek mümkündür (Katz, 2005).

Çevreci literatür koruma, yatırım ve gelecek kazanımları gibi metaforlarla doludur. Bio-çeşitlilik araştırmaları başladıktan sonra, belli habitatların ve de *ekolojik dengenin korunması* retoriği, henüz bilinmeyen organizmaların ve türlerin korunması anlayışına da vurgu yapmaya başlamıştır: Doğadaki hiçbir türün yok olmasına izin verilmeyecektir çünkü bugün farkında

olunmasa bile söz konusu potansiyel türlerin gelecekte faydalı olma olasılıkları bulunmaktadır. Bu anlayışla, türlerin, doğanın “uygun” olmayan kullanımlarına engel olmak için hükümetler, yerel yönetimler, STK’lar, çevre örgütleri vb. arasında yıllardır sürüp giden tartışmalara ve çekişmelere tanık olunmaktadır (Katz, 2005).

Bilim insanları, karar vericiler, hükümetler, çevre örgütleri, STK’lar vb. “işbirliği” halinde “genel” ve “evrensel” olanın iyiliği adına bazı alanların korunması gerektiğine karar vermektedir. Bu amaçla, belli alanlar zaman ve mekânda ayrılmakta, kültürün dışında konumlandırılmakta ve sabitlenmekte, korunan alanlarda yaşayanlar kendi topraklarında işgalci olarak kabul edilmektedir. Bu anlayışın temelinde de doğa ve kültür arasında yapılan, Batılı ayırım yatmaktadır; yani doğanın kültür dışında konumlanabilir, sabitlenebilir ve korunabilir olduğu anlayışı yatmaktadır. Korunan alanlarda yaşayan nüfuslar, kendilerini ve çıkarlarını daha önemli ve uluslararası kabul eden taraflarca “yerli halk” olarak tanımlanırken, kendi topraklarındaki kaynaklara erişim haklarından mahrum bırakılmakta (Katz, 2005) yerli halk türlerin ve ekolojik dengenin korunması adına kendi topraklarından zorla uzaklaştırılabilmektedir. (Castree, 2001: 9)

Doğa koruma hakkındaki literatüre bakıldığında görünen genel olarak odur ki; habitatların, türlerin vb. bölge sakinlerinin gündelik hayat pratiklerini, iktisadi faaliyetlerini gözetken ve bölge sakinlerini de kapsayan ortaklaşa yönetim anlayışından ziyade, bölge sakinlerine rağmen, bölge sakinlerini dışlayarak, yasakçı bir yaklaşımla korunması anlayışı yaygındır. Koruma alanlarında yaşayanların doğayla, çevreyle karşılıklı etkileşiminin engellenerek, salt bitkilerin, hayvanların, türlerin ve insanı içine almayan ekosistemin korunması anlayışının hem Türkiye’de hem de uluslararası platformda baskın olduğunu söylemek çok da yersiz olmayacaktır. Dinamikleri ve uygulama biçimleri birbirinden farklı olsa da, bu anlayışla koruma altına alınan bölgelerden biri de Beyşehir Gölü Havzası’dır.

Bu bildiriye, Türkiye’de bulunan yaklaşık 40 adet milli parkın en büyüğü olan, önemli bir bitki ve kuş alanı kabul edilen, biyoçeşitlilik değerleri nedeniyle ayrı önem taşıdığı ifade edilen Beyşehir Gölü Milli Parkı’nın yukarıda sözü edilen doğa koruma uygulamaları ekseninde tartışılması hedeflenmektedir. Söz konusu bildiriye, 2011 yılında Beyşehir Gölü çevresindeki köylerde ve Beyşehir ilçe merkezinde yapılan alan çalışmasında ortaya çıkan sonuçlarla birlikte, bölge halkının doğa koruma ve milli park uygulamalarıyla değişen ve aslında değişmek zorunda kalan gündelik hayat pratiklerinin ve iktisadi faaliyetlerinin paylaşılması hedeflenmektedir. Yürütülen çalışma, temelde, milli park ve doğa korumayı sözü

geçen bakış açısıyla analiz etmeyi hedeflememiştir ancak yapılan alan araştırmasının sonuçlarına göre, mevcut durumda bölge sakinlerine rağmen korumanın çok da mümkün olmadığı anlaşılmaktadır. Yapılan çalışmada, havzada koruma altına alınan alanların toplumsal, maddi ve sembolik etkilerini ve korunan alanların bölge sakinlerinin hayatlarını ve gündelik yaşam pratiklerini nasıl etkilediğini anlamak asıl hedef olmasa da, alan araştırmasında ortaya çıkan diğer sonuçlarla (göç, işsizlik vb.) söz konusu etkilerin fazlasıyla kesiştiği ortaya çıkmıştır.

Alan Çalışmasının Amaç, Kapsamı ve Metodolojisi

2011 yılında Beyşehir Gölü Havzası'nda, farklı disiplinlerden kişilerin (Meryem Beklioğlu – ODTÜ Biyoloji Bölümü, Bahar Gedikli – ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Zuhale Akyürek – ODTÜ İnşaat Mühendisliği Bölümü) dâhil olmasıyla şekillenen çalışmanın sosyologlar tarafından (Helga Rittersberger-Tılıç, Ebru Arıcan, Çağrı Eryılmaz) yürütülen bölümünün temel amacı; Beyşehir ilçesi merkez ve göl çevresindeki köylerin sosyo-ekonomik analizini yapmak, mevcut durumda tarım, kentleşme ve göç faaliyetleri sonucu ortaya çıkan havza bazlı değişimleri incelemek, bölge halkının gölle kurduğu ilişkiyi, göl algısını, milli park uygulamalarına, doğa korumaya bakışını değerlendirmek, tarımsal ve kentsel arazi kullanımının sosyo-ekonomik hayat üzerindeki etkilerini analiz etmektir.

Bu amaçla; yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşme, odak grup çalışması, gözlem gibi niteliksel veri toplama tekniklerinden yararlanılırken, anket uygulamasıyla niceliksel veri toplanmıştır. Alan çalışması için dört kez bölgeye gidilmiş, Beyşehir ilçe merkez, Yeşildağ Köyü, Akburun Köyü, Tolca Köyü, Yenişarbademli Köyü, Gedikli Köyü, Kıyakdede Köyü, Yassibel Köyü, Şarkikkaraağaç ve Yeniköy'de toplam 33 anket uygulanmış ve yaklaşık 30 derinlemesine görüşme yapılmıştır. Derinlemesine mülakatlar, özellikle balıkçılıkla geçimini sağlayan kişileri, artık balıkçılıktan geçimlerini sağlayamadıkları için diğer geçim kaynaklarına (malcılık, tarım vb.) yönelen kişileri ve meslek gözetilmeksizin kadınları kapsayacak şekilde gerçekleştirilmiştir. Ayrıca muhtarlarla, belediye başkan/ve veya yardımcısıyla, ilçe tarım müdürüyle, kaymakamlarla ve diğer karar vericilerle görüşülmüştür.

Alan çalışmasında, görüşmecilere, köy ve/veya ilçe hayatı, geçim faaliyetleri, sağlık, barınma sorunları, altyapı sorunları, yerel yönetimle, çevre köylerle ilişkileri, sosyal faaliyetleri, kooperatifçilik faaliyetleri; çevre, doğa, göl, eko-turizm, organik tarımdan ne anladıkları; bir geçim kaynağı olarak balıkçılığın ve balıkçılıkla ilgili her türlü değişim ve yasağın (gölde

balık sayısının ve çeşidinin azalması, yasak zamanı kaçak avlanma, kontrolsüz avlanma gibi) iktisadi ve sosyal pratikleri ve de gündelik hayatları üzerindeki etkileri sorulmuştur.

Çalışmada Elde Edilen Sonuçların Genel Bir Değerlendirmesi

Bu bildiri de, alan araştırmasının tüm sonuçlarını paylaşmak zaman anlamında mümkün olmayacaktır ancak önemli görülen bazı sonuçların ve tespitlerin paylaşılmasının anlamlı olacağını düşünüyorum.

- 1950’lerde başlayan modernleşme süreciyle birlikte hız kazanan kırdan kente göç, Beyşehir Gölü çevresinde de hem nüfusun azalması hem de geçim faaliyetleri ve toplumsal ve kültürel ilişkilerdeki değişimler anlamında kendini hissettirmektedir. (Atay, 2005). Hem resmi veriler hem de alan çalışmasında görüşmecilerin verdiği bilgiler doğrultusunda, köylerin yıllar öncesindeki nüfuslarını önemli ölçüde kaybetmiş olduğunu söyleyebiliriz. Türkiye’nin diğer bölgelerinde geçerli olan köylerin boşalması gerçeği, Beyşehir’de de karşımıza çıkmaktadır. Özellikle işsizliğin tetiklediği göç sebebiyle köylerde genç ve faal nüfus azalmış, yaşlı nüfus, özellikle kadınlar arasında artmıştır. Yurtdışına göç etmiş ilk kuşak göçmenlerin emekli maaşlarıyla yaşamak üzere kesin dönüş yaptıkları görülmektedir. Bu anlamda düşük ölçekte de olsa bir geriye dönüş eğiliminden söz etmek mümkündür.
- Söz konusu göçün altında yatan en önemli sebeplerden birisi havzanın temel geçim kaynağı olan balıkçılığın önemli ölçüde azalmış olmasıdır. Balıkçılığın artık bir geçim kaynağı olarak var olmamasının asıl sebebi –hem alan çalışmasında elde edilen verilere göre hem de diğer kaynaklardan elde edilen bilgilere göre– kontrolsüz, kaçak avlanma ve denetimsiz balıkçılık uygulamaları nedeniyle balık çeşidinin ve sayısının giderek azalmış olması ve buna bağlı olarak balığın fileto haline getirildiği fabrikaların kapatılmış olmasıdır. Bölgede sanayiden söz etmek çok mümkün görünmemektedir. Buradaki tartışma açısından önemli olan nokta; halkın temel geçim kaynağı, farklı dinamikler yüzünden ortadan kalkarken, göçü engelleyecek alternatif geçim kaynaklarının yaratılmamış olmasıdır.

Koruma alanlarında arazisi ve/veya evi olanların bu anlamda giriştikleri bir takım çabalar – sonuçları tartışmaya açık olsa da – (eko-turizm, organik tarım gibi) milli

park uygulamaları yüzünden engellenebilmektedir. Bölgede organik tarım ve ekoturizm potansiyeli bulunmaktadır. Ancak organik tarımın devlet destekli olmadığı müddetçe kendileri için çok da kârlı olmayacağı düşüncesiyle göl havzasında şu anda hayata geçirilen bir organik tarım faaliyeti bulunmamaktadır. Gedikli Köyü'nde bu yönde girişimlerde bulunulmuş ancak maddi kaybın fazla olacağı düşüncesiyle organik tarıma geçilmemiştir. Yaygın kanı, turizm sayesinde yörenin gelirinin artacağı ve böylelikle de dış göçlerin azalacağı yönündedir. Ancak Milli Park uygulamaları yüzünden böyle bir girişimde bulunmaları şu aşamada mümkün görünmemektedir.

Eko-turizm ya da organik tarım yapmak gibi faaliyetlerin, aksettirildiği gibi tamamıyla “masum” olduklarını söylemek mümkün değildir ancak söz konusu faaliyetler mevcut durumda, koruma alanı olarak statü kazanan Beyşehir Göl Havzası'nda yaratılabilecek en “uygun” alternatifler olarak durmaktadırlar.

- Köylerde genel olarak altyapı sorunları (okul, sağlık, kanalizasyon, taşımali eğitim vb.) karşımıza çıkmaktadır. Köylerin boşalmasının bir sonucu olarak, mevcut okulların çoğu kapatılmış, taşımali eğitim sistemine geçilmiştir. Köylerdeki altyapı sorunlarının temel sebeplerinden birisi milli park uygulamaları yüzünden birtakım uygulamalara (kanalizasyon, bina yapımı gibi) izin verilmemesidir. Karar vericiler, mevzuatın tam uygulanmasının altyapı meselelerinde sorun yarattığını ifade etmektedir.
- Köylerde milli park uygulamaları yüzünden yaşanan bir başka sıkıntı ise kaçak yapılaşmadır. Yine karar vericilerin ve yerel yönetimden kişilerin kayıt dışı verdiği bilgilere göre, kaçak yapılaşmadan kaçış mevcut durumda imkânsız gibidir. Çünkü var olan yapılarla “evlenme durumunda dahi ayrı eve çıkma gibi bir lüks” yoktur ya da “köylere tayinleri çıkan memurların kalacak yer bulmaları” zordur.
- Göl havzasında yaşayanların en büyük sıkıntılarında biri kaçak ve kontrolsüz avlanmadır. Görüşmecilerin bir bölümü, kaçak avlanmaktan başka alternatifleri olmadığını söylerken, kaçak avlanma karşısında önlem alınmasını isteyenler kişisel ilişkiler yüzünden bunun pek de mümkün olmadığını ifade etmektedir. Hem kaçak avlanma hem de kamış kesimi için oldukça ağır cezalar getirilmiş olmasına rağmen buna mecbur kalındığı ifade edilmiştir.

Balıkçılığın mevsimlik bir iş olması ve ancak 6 ay faal olarak yapılması, yılda asgari ücretin altında bir gelir getirmektedir. Bu süre zarfında elde edilen gelir, avlanmanın yasak olduğu dönemde geçinmek için yeterli olmamaktadır. Bu da alternatif geçim kaynağı yaratmakta zorlananları kaçak avlanmaya itmektedir.

Arazisi ve/veya hayvanı olan ve kaçak avlanmak durumunda kalmayanlar, yasak başladığında tarımla (özellikle pancar, haşhaş, patates, buğday ve meyve yetiştiriciliğiyle) ve malcılıkla uğraşmakta, toprağı ve/veya hayvanı olmayan yevmiye usulü günlük işlerde çalışmakta ya da mevsimlik göç etmektedir.

- Kadınlar ağırlıklı olarak evle, çocukla, tarlayla ya da hayvanla ilgilenmektedir. Ancak köylerin boşalması nedeniyle kadınların birbirleriyle olan sosyal ilişkileri nüfusla orantılı olarak azalmış görünmektedir. Balığın azalması ve fileto fabrikalarının kapatılması yüzünden balıkçılık yapan ve fileto fabrikalarında çalışan kadınların sayısında ciddi bir düşüş gözlenmektedir. Bu durum kadınların tümüyle eve çekilmesine sebep olmuştur.
- Çalışmaya dâhil edilen köylere bakılarak, bölgenin dinsel ve etnik açıdan genelde homojen (Sünni-Türk) bir yapısı olduğu söylenebilir. Fakat bu aşamada alan çalışması yapılmamış Şamlar köyü, Tayfun Atay (Atay, 2005) tarafından Beyşehir'deki tek Alevi yerleşmesi olarak kayda geçmiştir. Şamlar köyü tek olması itibariyle sonraki çalışmalarda üzerinde durulmayı gerektirmektedir. Tayfun Atay'ın ifadesine göre Şamlar köyünde Aleviliği hissettirecek herhangi bir simgeye rastlanmamaktadır. Bu durum Atay'a göre kendini gizleme zorunluluğunun Şamlar köyünde halen devam etmekte olduğunun bir göstergesidir (Atay, 2005). Bu bağlamda değerlendirilecek bir diğer yerleşme ise Gedikli'dir. Gedikli köyünde de Şamlar köyü gibi Aleviliği hissettirecek herhangi bir simge göze çarpmamaktadır. Ancak, alan araştırmasının sonuçlarına göre, Gedikli köyünün kendini gizlemek zorunda kalmış ya da giderek Sünnileşmiş bir Alevi köyü olabileceği ihtimali düşünülerek, söz konusu yerleşmede ilerleyen aşamalarda detaylı bir çalışma yapılmasının anlamlı ve önemli olacağı düşünülmektedir.

Beyşehir Gölü – Balıkçılık – Kamış (Saz) / Göl ile kurulan İlişki – Gölü Kullanım – Göl Algısı

- Göl, yöre halkı tarafından öncelikle geçim kaynağı olarak görülmektedir. Gölü eğlenmek ya da vakit geçirmek için kullanmaya çok vakitleri ve imkânları olmadığını söyleseler de, aslında gölün buna hizmet edebileceği fikrine sahipler. Yine milli park uygulamaları yüzünden gölü eğlenmek için kullanmaları da engellenebilmektedir.
- Gölün anlamı, önemi ve değeri bireysel ya da kolektif arka plana bağlı olarak değişmektedir. Kimi, gölü yalnızca geçim kaynağı olarak görürken, kimi hem geçim kaynağı hem de doğal bir zenginlik olarak konumlandırmaktadır. Gölün, yani suyun doğanın bir hediyesi olarak kabul edilmesi, aynı zamanda hava gibi tükenmez, serbestçe kullanılabilir bir kaynak olduğu anlayışını da beraberinde getirmektedir. Suyun tükenmez bir kaynak olmadığı, görüşmeciler tarafından ifade edilmiş olsa da, bu, söz konusu kişilerin göle bağlı, göle dayanan gündelik hayat pratiklerini tümüyle değiştirdikleri anlamına gelmemektedir. Suyun doğanın bir hediyesi olarak kabul edilmesinin karşısında, devlet denetiminde, milli park uygulamalarına uygun şekilde kullanılıyor olması bazı pratikleri ve suya bağlı faaliyetleri zorunlu olarak değiştirmiştir ancak bölge halkında kalıcı bir anlayış değişikliğinden söz etmek en azından şu aşamada pek mümkün görünmemektedir. Ayrıca yerel yönetimin milli park uygulamalarına ters düşecek şekilde gölden aşırı su çekilmesini ve sulu tarımı desteklediği görülmektedir.

Milli Parklar ve Doğa Koruma Konusundaki Genel Algı

- Milli Park alanı olan havzada yaşayan ve özellikle de geçimini balıkçılıkla sağlayan yöre halkı doğa koruma çalışmalarından büyük ölçüde şikâyetçidir çünkü koruma nedeniyle yaşam alanlarındaki gündelik üretim ve barınma faaliyetleri engellenebilmektedir. Bölge halkı korumaya tamamen karşı değildir ancak korumanın gündelik hayatı ve üretim faaliyetlerini engellemeyecek, zorlaştırmayacak şekilde daraltılması ve yumuşatılmasını talep etmektedir. Mevcut doğa koruma uygulamaları hem bölge halkına hem de uygulamacılara yabancı kalmaktadır çünkü bölge dışından, bölge halkının ihtiyaç analiz yapılmaksızın geliştirilmektedir. Bölgenin koruma

değerleri ve uygulaması yöre halkının gündelik yaşam pratiklerine ve ihtiyaçlarına göre yeniden değerlendirilmelidir.

- Büyük belediyeler dışında kalanlar koruma bürokrasisini aşamamıştır. Bürokrasi korumaya bağlı olarak alınacak tüm kararları ve izinleri geciktirmekte, yapıyı giderek daha da fazla hantallaştırmaktadır.
- Göl çevresinde yürütülen araştırmalardan, çalışmalardan, projelerden vb. bölge halkının çok da haberdar olmadığı gözlemlenmiştir. Bu durumdan, yürütülen faaliyetlerin bölge halkını kapsayacak ya da bölge halkını bilgilendirecek ölçekte gerçekleşmediği sonucu çıkmaktadır. Ayrıca, bölgede faaliyet gösteren, araştırma yapan STK'ların, kurumların, derneklerin vb. arasında koordinasyonun ve diyalogun yeterli olmadığı gözlemlenmiştir. Korunmaya çalışılan doğa parçası “yerli halka” rağmen ve “yerli halkı” dışarıda bırakarak korunmakla kalmayıp, jandarma eşliğinde ve de cezalandırma yoluyla korunmaktadır.
- Gölün kuzey ve güney kısımlarındaki farklı idari konumlardan dolayı yaşanan yetki kargaşası, koordinasyon eksikliği ve “çok başlılık” bölge sorunlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum koruma uygulamalarının adaletsiz bir şekilde hayata geçirilmesine sebep olmaktadır.

Sonuç Yerine

Marcus Colchester'e göre, bio-çeşitlilik ve diğer çevresel kaynaklar, kaynakların daha geniş toplumsal, kültürel ve politik bağlamlardaki kullanımı hesaba katılmadan belli yerlerde koruma altına alındığında başka yerlerde sürüp giden sömürü artmaktadır çünkü söz konusu kaynaklar, yaşamı, koruma altına alınan kaynaklara bağlı olmayan, bölgede yaşamayan kişilerce koruma altına alınmaktadır. (Katz, 2005) Korunan doğa tanımına insan yaşamı dâhil edilmemekte, koruma altına alınan bölgelerde yaşayanlar, kendilerini ve kendi çıkarlarını, bölgeler arası ve dolayısıyla da çok daha önemli kabul eden kişilerce, homojen bir şekilde doğaya zarar veren yerli halk olarak ötekileştirilmektedir.

Doğa koruma konusunda çalışan birçok araştırmacı, belli alanların korunmasının çoğu zaman, korunan sınırlar dışında kalan alanların tahripkâr bir şekilde kullanımını meşru kıldığını iddia

etmektedir. El değmemiş doğa parçaları kutsal kabul edilirken, kaybedilenler abideleştirilmekte ve Wes Jackson'ın ifadesiyle çevre politikalarında "kutsal" olanın "geri kalan"dan ayrılıyor olması büyük bir tehlike yaratmaya başlamaktadır. (Jackson, 1991) Doğanın toplumdan ayrı inşasının amacı, toplumsal ilişkilerin daha az sömürüye açık olması ve doğal çevrenin daha az tahribata maruz kalması olarak görünse de, bu anlayışın "yeşil", fakat kapitalist üretimdekinden daha az teknokratik olduğunu söylemek mümkün değildir. (Katz & Kirby, 1991)

Doğa, müdahaleye direnen, saf ve el değmemiş, etkileyici inşa edildiği ölçüde "öteki"dir. El değmemişlik, yabancı, saflık gibi kullanımlar ataerkillik ve kapitalizm için kadınların, işçi sınıfının, beyaz olmayanların, batılı olmayanların ve toprakların tahakküm ve sömürsünde stratejik olarak faydalıdır çünkü doğanın sömürsü doğanın ayrı ve "öteki" olarak inşa edilmesiyle bir şekilde kesişmektedir. Doğayı, bilimde, sanatta ve toplumda ötekileştirerek aslında doğayı talan etmemizi mümkün kılacak ideolojik bir takım pratiklere katılabiliriz. (Katz & Kirby, 1991: 265)

Doğanın romantik ve egzotik inşası, sistematik bir şekilde sömürülmesine hizmet eder. Milli parklar içinde benzer şekilde kurulan doğa, ilkel ve egzotik olarak bir yerde asılı durur; "sonsuz kadar sürecek yaban hayatı" sunar. Koruma alanları olarak takdir ettiğimiz milli parklar ekosistemin korunduğu, estetize edilmiş küresel bir müze haline gelirken, dışarıda kalan doğa parçaları tehdit edilir, dönüştürülür ya da tahrip edilir. (Katz & Kirby, 1991) Bölge halkı, her şeyin gelecek nesiller için koruma altına alındığı "yaban" hayatın dışında bırakılırken, tahrip edilmesine "izin verilen" yerlerden uzaklaşmak isteyen orta sınıf bakir ve saf olanı bulmak, doğayla tekrar bağlantı kurabilmek için milli parklara doğru seyahat eder. (Katz & Kirby, 1991: 266)

Beyşehir'de ortaya çıkan tablo yukarıda sözü edilen tartışmaları destekler niteliktedir; Beyşehir'deki doğa da, STK'lar, dernekler, resmi kurumlar vb. tarafından toplumdan, insandan ayrı statik bir nesne olarak konumlandırılmakta; insan faaliyetleri doğal olmayan faaliyetler arasında sınıflandırılmakta (West, Igoe & Brockington, 2006: 256) ve bölgede yaşayanların gündelik hayatından ve iktisadi faaliyetlerinden doğa çıkarılmaya çalışılmaktadır. Elbette burada iddia edilen, doğa koruma uygulamalarının tümüyle kaldırılması gerekliliği değildir. Zaten bölgede yaşayanlar yukarıda da ifade edildiği üzere bunu talep etmemektedir. Doğanın dışsal, statik bir nesne olarak görülmeyip, diğer faaliyetlerle birlikte tekrar düşünülmesi gerekliliğidir.

Kaynakça

Atay, Tayfun. 2005. *Göl ve İnsan: Beyşehir Gölü Çevresinde Doğa-Kültür İlişkisi Üzerine Antropolojik Bir İnceleme*. İstanbul: Kalan.

Babaoğlu, Mehmet. 2007. *Beyşehir Gölü'nün Sorunları ve Alınması Gereken Önlemler*. Selçuk Üniversitesi.

Castree, Noel. 2001. "Social Nature: Theory, Praticce and Politics," *Social Nature: Theory, Praticce and Politics*, Noel Castree & Bruce Braun (ed). Oxford: Blackwell Publishers.

Jackson, Wes. (1991). "Nature as the Measure for a Sustainable Agriculture," *Ecology, Economics, Ethics*, F. H. Bormann & S. R. Kellert (ed). New Haven: Yale University Press
West, Igoe & Brockington, 2006. "Parks and Peoples: The Social Impact of Protected Areas." *Annual Review of Anthropology*, V. 35, 251-277.

Katz, Cindi & Kirby, Andrew. 1991. "In the Nature of Things: The Environment and Everyday Life," *The Royal Geographical Society*, V. 16, No. 3, 259-271.

Katz, Cindi. 2005. "Whose Nature, Whose Culture? Private Production of Space and the "Preservation of Nature," *Remaking Reality: Nature at the Millennium*, Bruce Braun & Noel Castree (ed). London & New York: Routledge.

Özemi, Uygur & Taşkiran Tırpan, Pervin & Üzel, Ceren. 2005. *Towards Wise Use of the Konya Closed Basin Project: Socio-economy & Stakeholders Analysis*. WWF.

WWF-Türkiye, 2005. *Beyşehir Gölü Havzası'nda Planlama Sorunlarına İlişkin Bilgi Dosyası*.